archiv bezpečnostních složek
Siwiecova 2
130 00 PRAHA 3

MABSXØØ282AW

Č.j. ABS 5640/2014 R
Sp. zn. ABS-S 5096/2014 R

V Praze dne 11. srpna 2014

Počet listů: 6

ROZHODNUTÍ

Archiv bezpečnostních složek (dále jen „Archiv") obdržel dne 21. července 2014 žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 106/1999 Sb."), od žadatele pana trvale bytem (dále jen „žadatel"), jejímž předmětem byla metodika kontroly digitalizace. Archiv v této věci jako orgán prvního stupně místně a věcně příslušný rozhodl v souladu s ust. § 15 odst. 1 a ust. § 16a odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb., takto:

Žádost o poskytnutí informací se částečně odmítá.

Odůvodnění:

Archiv dne 21. července 2014 obdržel žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. Archiv se zabýval žádostí žadatele jak po obsahové, tak i po formální stránce. Vzhledem k rozsahu vyhledávaných informací Archiv oznámením ze dne 4. srpna 2014 vyžádal od žadatele úhradu nákladů ve výši 660,- Kč. Dne 5.8.2014 byla tato úhrada provedena. Dne 6.8.2014 byla Archivu doručena stížnost na nedodržení lhůty, přičemž bylo rozhodnuto postupovat dle ust. § 16a odst. 5 zákona č. 106/1999 Sb.

Ve své žádosti uvedl žadatel následující dotazy, na které Archiv odpovídá s ohledem na ust. § 8a zákona č. 106/1999 Sb., následujícím způsobem:

a) Žádám o poskytnutí komplexní metodiky, která uvádí, jak mělo být konkrétně postupováno při zjišťování chybovosti při přípravě dokumentu „Zpráva o kontrole digitalizovaných archiválií Archivu bezpečnostních složek" (příloha č. 1 k ABS 4490/2014 R). Mj. má z poskytnuté metodiky vyplývat, co sloužilo při spočítání chybovosti jako vztažná veličina ve

smyslu zkoumaných vzorků (např. archivní či inventární jednotky, vyšetřovací spisy, jednotlivé archivní dokumenty, adresáře v tzv. uložišti či jednotlivé tam obsažené soubory). Případně budiž na dotaz odpovězeno zvlášť za jednotlivé archivní fondy či sbírky, které byly předmětem provedené kontroly.

- **Propočet chybovosti byl vzhledem k nehomogenní povaze digitálního fondu koncipován pouze jako orientační indikátor. Je určen podílem archivních jednotek, v nichž se vyskytly chyby / závažné chyby, vůči celkovému počtu archivních jednotek podrobených kontrole. Tento indikátor není možné zaměňovat např. s pouhým počtem chybějících či chybně digitalizovaných stránek v rámci celkového počtu stránek. Daný indikátor byl vybrán z toho důvodu, že zohledňuje badatelskou a nikoli ryze technickou perspektivu: badatel potřebuje mít jistotu, že jemu předložené digitální reprodukce archiválie neobsahují žádné závažné nedostatky v porovnání s papírovým originálem.**

b) Žádám o poskytnutí statistického přehledu, který uvádí celkový počet jednotek, které byly v případě jednotlivých archivních fondů či sbírek během kontroly brány za vztažnou veličinu při zjišťování chybovosti (srov. výše ad a), a který rovněž v případech během kontroly všech zkoumaných archivních fondů a sbírek uvádí celkový počet daných jednotek, které příslušný archivní fond či archivní sbírka obsahuje. Přehled má vedle absolutních čísel obsahovat i procentuální údaj, kolik procent jednotek fondů/sbírky bylo během kontroly prozkoumáno (příklad: Archivní fond xy, počet inventárních jednotek: 124 167, počet zkoumaných jednotek: 2 142, procento zkoumaných jednotek: 1,725 %).

- **Celkové počty kontrolovaných jednotek (svazků, podsvazků, i. j.): Fond svazků I. správy – 13; Fond Vyšetřovacích spisů – 23; Fond A 36 – 1186. Tyto archivní fondy nejsou zcela zpracovány, takže celkové počty inventárních jednotek Archiv nemůže vyčíslit. Pro zvolenou metodu kontroly nejsou celkové počty inventárních jednotek podstatné.**

c) Odpovídá skutečnosti, že výše ad a) uvedená Zpráva uvádí některé údaje o proklamované chybovosti vyjádřené procentuálně?

- **Ano**

d) Pokud odpověď na dotaz uvedený výše ad c) zní „ano“: Bylo při stanovení metodiky, jak zjišťovat chybovost, včetně definování pojmů „menší chyba“ a „závažná chyba“, přihlíženo k metodikám týkajícím se téže materie jiných domácích či zahraničních institucí, které s kontrolou digitalizovaných archivních materiálů již mají dlouholeté zkušenosti? Pokud ano, o jaké instituce se jedná? Na základě jakých konkrétních podkladů těchto institucí byla Archivem aplikovana metodika pro zkoumání chybovosti? Kdo z pracovníků Archivu toto zkoumání provedl (jméno, příjmení) a kdo je autorem metodiky vztahující se k zjišťování chybovosti, kterou Archiv při kontrole digitalizace aplikoval (jméno, příjmení)?

- **Při stanovování pojmů „menší chyba“ a „závažná chyba“ nemohlo být přihlédnuto k běžným archivářským standardům, protože logika archivářských standardů je přesně opačná: vyladěním procesu od počátku zabránit tomu, aby k chybám vůbec mohlo dojít. Přesně v tomto smyslu jsou nastaveny například (volně dostupné) metodiky národních archivů Velké Británie (http://nationalarchives.gov.uk/) nebo Spojených států**

(http://www.archives.gov/), které lze bez pochyby pokládat za metodiky lege artis. Jejich standardy jsou nastaveny tak, že ke kontrole (a to nejen z hlediska technických parametrů, ale v našem případě zejména z hlediska spolehlivé shody digitalizátu s originálem po stránce textového obsahu) dochází přinejmenším na kontrolním vzorku (min. 10 % všech digitalizovaných materiálů) v průběhu celého procesu, přičemž jsou parametry procesu neustále sledovány a vylepšovány. K tomu významně přispívá následující mechanismus. Pokud kontrola odhalí více než 1 % chybných případů v dané dávce, je celá dávka bez výjimky digitalizována znovu. Jen pokud je chyba zastoupena v méně než 1 % kontrolního vzorku, smí být dávka cíleně opravena na úrovni jednotlivých snímků. Ve spojení s motivací zaměstnanců zaměřenou na kvalitu, nikoli na objem, jde o velmi silný nástroj, a tak není divu, že k chybám dochází naprosto výjimečně.

- **Problém, před kterým stála nyní prováděná kontrola, ovšem vypadal jinak: v ÚSTRu v současné době neexistují srovnatelné kontrolní mechanismy a neexistovaly ani nikdy v minulosti. Namísto neustále kontrolovaného a vyladěného procesu, který jedině může poskytovat předvídatelný výstup, stojíme před výsledkem několikaleté živelné digitalizace, která postrádala nejzákladnější prvky kontroly, jak byly popsány výše. Z toho důvodu musely být pojmy jako „menší chyba" a „závažná chyba" zavedeny ad hoc, speciálně pro naši běžným standardům zcela se vymykající situaci. Tyto pojmy byly nicméně ve Zprávě velmi přesně definovány.**
- **Seznam pracovníků, kteří se podíleli na kontrole (ať už v jakékoli roli) Archiv s odkazem na ust. § 8a zákona č. 106/1999 Sb., neposkytne.**

e) Bylo při stanovení metodiky pro provedenou kontrolu digitalizace (konkrétně při rozhodnutí o tom, jaký procentuální podíl zkontrolovaného archivního fondu či archivní sbírky má být minimálně zkontrolován, aby výsledky kontroly mohly být považovány za reprezentativní), přihlíženo k metodikám týkajícím se téže materie jiných domácích či zahraničních institucí, které s kontrolou digitalizovaných archivních materiálů již mají dlouholeté zkušenosti? Pokud ano, o jaké instituce se jedná? Na základě jakých konkrétních podkladů bylo těmito institucemi aplikovaná metodika týkající se předmětné otázky Archivem zkoumáno? Kdo z pracovníků Archivu toto zkoumání provedl (jméno, příjmení) a kdo z pracovníků Archivu (jméno, příjmení) konkrétně rozhodl o množství kontrolovaných vzorků v případě jednotlivých archivních fondů či sbírek?

- **viz d)**

f) Podle výše uvedené Zprávy byla Archivem během kontroly digitalizace patrně považována za „závažnou chybu" i okolnost, že se ve zkoumaném vzorku nacházel o „větší množství" nečitelných stran, konkrétně více než 5 stran. Žádám o poskytnutí informací, kolik bylo celkem během kontroly zjištěno takových případů. Dále žádám o informaci, v kolika z těchto zjištěných případech se jedná o archiválie, které nebyly digitalizovány Odborem informatiky a digitalizace Ústavu, ale jinými subjekty.

- **Celkem byla tato chyba zjištěna ve 47 případech, mnohdy ovšem v kombinaci s jinými závažnými chybami. Veškeré kontrolované archiválie byly digitalizovány na pracovišti Ústavu pro studium totalitních režimů.**

g) Odpovídá skutečnosti, že během kontroly digitalizace byly zkoumané vzorky někdy brány z tzv. uložiště a někdy z tzv. Elektronického archivu (dále jen „EA“)? Kolik vzorků kontrolovaných celkově během kontroly digitalizace bylo bráno z tzv. uložiště a kolik bylo bráno z EA? Žádám o sdělení konkrétních absolutních čísel a upozorňuji, že pan Zdeněk Hazdra, toho času vykonávající funkci ředitele Ústavu, prohlásil ve výše uvedeném rozhovoru, že „většina kontrolovaných vzorků se nachází v digitálním archivu“.

- **Kontrola digitalizace probíhala primárně na úložišti a následně bylo ověřováno, zda se archiválie nacházejí v EA. Z EA tedy primárně nebyly brány žádné vzorky, a jak je uvedeno v dotazu – většina kontrolovaných vzorků se opravdu nachází v EA.**

h) Odpovídá skutečnosti, že data uložená na tzv. uložišti jsou majetkem Ústavu? Pokud ano, na základě jakého pověření uděleného představiteli Ústavu pracovali zaměstnanci Archivu provádějící kontrolu digitalizace s těmito daty? Byl Odbor informatiky a digitalizace Ústavu o skutečnosti, že zaměstnanci Archivu provádějí kontrolu využívající tzv. uložiště, informován? Pokud ano, jakým způsobem a kdy byl Odbor informatiky a digitalizace Ústavu Archivem o této skutečnosti informován?

- **Archiv v současné době nedisponuje informacemi, že by tomu tak bylo.**

V uvedeném rozhovoru se nachází následující pasáž (podtržení od žadatele):
„ČESKÁ POZICE: Nemá to [kongruence archiválie v analogové podobě a její digitální reprodukci] *ale v digitálním archivu finálně zkontrolovat archivář? Jednoduše řečeno: „dělník“ z oddělení digitalizace, žádný archivář, naskenuje nějaký spis, někdo jiný provede základní kontrolu, a pokud to sedí, jde spis do úložiště, odkud si ho má vzít archivář a zkontrolovat pečlivě obsah?*
PTÁČNÍKOVÁ: To je opět konstrukce lidí z oddělení digitalizace... Je na to jednoduchá odpověď: vždyť ještě před rokem naprostá většina archivářů vůbec neměla přístup do úložiště a elektronický archiv začal de facto fungovat koncem roku 2012! Jak to měli pracovníci Archivu bezpečnostních složek kontrolovat? Archiváři neměli v rukou tu digitalizovanou verzi, ale měli ji zkontrolovat? Absurdní.
ČESKÁ POZICE: Jak je to možné? To tam neměli přístupová hesla nebo co?
PTÁČNÍKOVÁ: To je věc pracovníků IT Ústavu pro studium totalitních režimů, aby na žádost vedení Archivu poskytli archivářům přístup do úložiště, a to se v masové míře stalo teprve před rokem.
HAZDRA: Takže ty kontroly nemohly ještě před rokem probíhat ani hypoteticky.
ČESKÁ POZICE: Já tomu nerozumím. Ústav, který digitalizuje, nepovoloval ještě před rokem své vlastní složce (Archivu bezpečnostních složek) přístup k digitalizovaným archiváliím?
HAZDRA: Tak to zakladatelé ústavu nastavili. Zpráva, o které se tady bavíme, je v podstatě výsledkem první větší kontroly, která se zaměřila na porovnání originálních archiválií s digitalizáty. Výsledek není bohužel příliš radostný.“

i) Kolik zaměstnanců Archivu mělo/má k 31. prosinci 2011, k 10. dubnu 2013 a k dnešnímu dni přístup k digitalizovaným archiváliím uloženým na tzv. uložišti?

- **Ke dni 21. 7. 2014 má přístup do tzv. úložiště 59 zaměstnanců Archivu. Správu a kontrolu přístupových práv zajišťuje pro Archiv Ústav. Archiv proto nedisponuje informacemi, z nichž by bylo možno dovodit konkrétní počty**

uživatelů v konkrétní čas v minulosti. S tímto dotazem se proto obraťte prosím na Ústav.

j) Kolik zaměstnanců Archivu mělo/má k 31. prosinci 2011, k 10. dubnu 2013 a k dnešnímu dni přístup k digitalizovaným archiváliím obsažených v EA?

- **Ke dni 21. 7. 2014 má přístup do EA 59 zaměstnanců Archivu. Správu a kontrolu přístupových práv zajišťuje pro Archiv Ústav. Archiv proto nedisponuje informacemi, z nichž by bylo možno dovodit konkrétní počty uživatelů v konkrétní čas v minulosti.**

k) Jaký organizační útvar Archivu byl a je v současnosti pověřen prováděním kontroly od Ústavu převzatých digitalizátů, ve smyslu realizační dohody uzavřené v roce 2011 mezi Archivem a Ústavem ve věci digalizace?

- **Žádná realizační dohoda o spolupráci mezi Ústavem a Archivem způsob provádění kontroly nezmiňuje.**

l) Od kdy měl organizační útvar míněný výše ad k) přístup k digitálním reprodukcím archiválií uložených na tzv. uložišti? Žadatel předpokládá, že se jedná o organizační útvar s názvem „Skupina evidenční a správy elektronického archivu" (dříve zřejmě, podle Výroční zprávy Archivu za rok 2011, „Oddělení evidenční a správa digitálního archivu").

- **Uživatelské přístupy jsou vždy navázány na konkrétní zaměstnance, nikoliv na organizační útvar. Správu a kontrolu přístupových práv zajišťuje pro Archiv Ústav. Archiv proto nedisponuje informacemi, z nichž by bylo možno dovodit konkrétní počty uživatelů v konkrétní čas v minulosti.**

m) Od kdy měl organizační útvar míněný výše ad k) přístup k digitálním reprodukcím archiválií obsažených v EA? Žadatel předpokládá, že se jedná o organizační útvar s názvem „Skupina evidenční a správy elektronického archivu" (dříve zřejmě, podle Výroční zprávy Archivu za rok 2011, „Oddělení evidenční a správa digitálního archivu").

- **Uživatelské přístupy jsou vždy navázány na konkrétní zaměstnance, nikoliv na organizační útvar. Správu a kontrolu přístupových práv zajišťuje pro Archiv Ústav. Archiv proto nedisponuje informacemi, z nichž by bylo možno dovodit konkrétní počty uživatelů v konkrétní čas v minulosti.**

n) Od jakého data byly Ústavem Archivu, resp. pro agendu digitalizace příšlušným zaměstnancům Archivu, průběžně poskytovány kopie digitalizovaných archiválií, uložených v originálu v Archivu?

- **Uživatelská práva k přístupu k digitálním reprodukcím archiválií ve správě Archivu, které byly digitalizovány Ústavem pro studium totalitních režimů, byla malému počtu zaměstnanců Archivu přidělena již v průběhu roku 2008. Správu a kontrolu přístupových práv zajišťuje pro Archiv Ústav. Archiv proto nedisponuje informacemi, z nichž by bylo možno dovodit konkrétní počty uživatelů v konkrétní čas v minulosti.**

Poučení:
Proti tomuto rozhodnutí je možné podat odvolání do 15 dnů od doručení, a to nadřízenému orgánu prostřednictvím orgánu, který toto rozhodnutí vydal.

Mgr. Světlana Ptáčníková
ředitelka Archivu bezpečnostních složek